

zahtevnega in izpostavljenega plezanja so uspeli prečiti Nevado Pico Tres — trije vrhovi nad 6000 metrov, dolžina več kot štiri kilometre. Po informacijah prva ponovitev za Francozi.

Čeprav so fantje že krepko presegle načrtovane cilje, jim je ostalo še precej časa in imeli so izredno srečo z vremenom. Tako Rok in Miha nista zamujala in sta šla svojemu največjemu uspehu nasproti.

Že prve dni jima je iz tabora kar naprej uhajal pogled proti južni steni Pachante. Niti pomisliti si nista upala, da bi se njune skrivne želje uresničile. 6. junija sta stala pod steno. Že kar za začetek ju je čakala poslastica — štiristo metrov ledu. Da sta premagala štiristopetdeset metrov, sta potrebovala ves dan. V razpoki sta si uredila bivak in vso noč poskušala zatisniti oči. V težkih nahrbtnikih sta imela v glavnem železje, poleg tega pa vso hrano — pet pomaranč, štiri čokolade in dva kompota. Ob odhodu iz tabora sta namreč računala le na en bivak...

Ves naslednji dan sta plezala v snegu in ledu, po žlebovih, ki so značilni prav za Ande, (kjer sonce greje, je površina mehka, v senci pa led). Potem ko sta stala na vrhu, sta se pričela spuščati po razbitem, tipičnem andskem grebenu. Na sedlu med Caracolom in Pachanto sta se odločila še za en bivak in ugotovila, da nimata več hrane. Vsa utrujena sta se naslednje jutro povzpela še na Caracol (5700 m), kjer ju je po dveh dneh pozdravilo sonce. Sestopala sta po mehkem snegu po strmem (60—50°) ozebniku. V taboru so jima pripravili pojedino in še danes se je spominjata: čeber mleka, ovčji zrezki, krompirjev pire, korenček, omaka. Na Pachanti pa sta ob toploti lastnega telesa eno uro tajala konzervo kompota... Vsak od njiju je shujšal za deset kilogramov. Na prstih na nogah sta staknila tudi zmrzline, a so jih toplotni vreli, ki so jih obiskali ob povratku iz baze, pozdravili.

Rok Kolar in Stanko Mihev sta v treh dneh premagala prvenstveno Titovo smer, kot so jo kasneje poimenovali, ocenjena je s VI. stopnjo in ima od 60 do 80 stopinj naklona. Je kombinirana, izjemno zahtevna in v vsej dolžini ekstremno izpostavljena. Vsekakor eden največjih uspehov jugoslovanskega alpinizma.

Dva dni, preden so se Koroški pričeli odpravljati domov, sta Rok in Žaži opravila še vzpon po južni steni Caracola, nista pa prepričana, če je res prvenstvena. Tem podvigoem pa velja dodati še ponovitve smeri, ki so jih koroški alpinisti opravili v vzhodni steni Pachante in se povzpeli na vrhove: Comercocha (5560 m), Huayruo Punta (5500 m), Cerro Campana (5400 m), Nevado Condor Tuco (5550 m) in Cerro Oje Punta (5360 m).

Premalo je strani Planinskega Vestnika, da bi lahko opisali vsa doživetja koroških alpinistov v Andih. Tako smo izpustili, kako so izgubili ves dan, ko so v Limi iskali razglednice ter ves popoldan, ko je vsakdo moral napisati kar čez tisoč avtogramov nanje. Nismo omenili njihovih stikov z domačini niti ne operacije, ko je Janez operiral gnojni tvor domačinu — Indijancu, Žaži pa je bil prvič in verjetno zadnjič v življenju medicinska sestra. Domačin je v zahvalo za uspešen kirurški poseg prinesel v pončo zavit krompir, pravo zlato na tem koncu sveta; in še bi lahko naštevali.

Po petindvajsetih dneh življenja v osrčju Cordillere Vilcanote in po garanju v njenih vršacih jih je že načenjalo domotožje. Pri vračanju so si ogledali še nekatere kulturne zanimivosti in bili priča, kako Inki v Cuzcu praznujejo Intyraymi — praznik boga Sonca. Vhod v mesto je bil okrašen z napisom: Cuzco (popok sveta) mi te pozdravljamo!

Koroške alpinistične odprave ANDI 80 so se udeležili: Stanko Mihev, Franc Pušnik, Janez Žalig (AO Ravne), Rok Kolar (AS Prevalje), Silvester Lupša, Igor Radovič, Zdenko Žagar (AO Črna), Milan Savelli — snemalec, dr. Janez Gorjanc — zdravnik, Jože Havle — pomočnik vodje, Marjan Lačen — vodja.

ZIMSKA POTEKANJA

IZTOK TOMAZIN

Mesečina obliva najino goro in zasnežene doline se srebrnato lesketajo vse do zabrisanih meja obzorja. Spokojnost noči moti le hladen veter. Gorenjska leži pod nama kot na dlani. Neštete svetle pike vzbujajo slutnjo, da utrip življenja z nočjo ni zamrl. Le bežno se še zavedam podobe bivanja v dolinah. Tukaj sva v drugem svetu in morda je veselje, ker nisva spodaj edino, kar naju še spominja na vsakdan.

Nenadoma ravnine pod nama oživijo. Živobarvni trakovi svetlobe zaplavajo v temo, bliski neštetih malih detonacij ustvarijo čaroben mozaik. Dolgo časa strmiva navzdol in vse-

naokoli, kjer se ponujajo podobni prizori. Nato si seževa v roke. Vse drobne in velike želje se v trenutku strnejo v eno samo, želim si, da bi se jih čim več uresničilo. Oba si želiva še mnogo takih noči.

Minevajo prve minute novega leta in spet se potopiva v zasnežene strmine severne stene Storžiča. Po strmih žlebovih in vesinah lahko drsiva navzdol. Sredi stene naju čaka prijetno toplo zavetje.

PAKLENICA

Dolgi tedni napornega študija so le še grenak spomin. Pozabljen je kmalu. Nakopičene želje in volja drhtijo od pričakovanja. Toda gore se skrivajo v megli, težki zimski oblaki debelijo snežno odejo. Nestrpnost raste, novi cilji se pojavljajo in izginjajo. Slednjič se odločim za Paklenico.

Burja mi je hrupen in hladen, toda dobro znani prvi pozdrav, ko sredi noči izstopim iz avtobusa. Redke kaplje dežja plešejo v temi, a ko se približujem kanjonu, se oblaki začnejo trgati in kmalu jih nadomestijo zvezde. Bučanje vetra in naraslega potoka poglablja dolgo zeleni občutek samote. V samem kanjonu se mogočni zvoki še stopnjujejo. Iz teme strmijo ostri, dobro znani obrisi in se prevešajo nad pritlikavcem, ki je pravkar vstopil v kraljestvo teme, skale in vetra. Ležim na tleh in gledam v črno nebo, kjer se stapljata obok sten in množica zvezd. Znova podoživljam vseh sto in več vzponov, ob katerih sem spoznaval Paklenico in se navezal nanjo.

Noro veselje nad naslednjimi dnevi si daje duška skupaj z divjanjem viharne noči. Prebresti moram še močno narasli potok. Ledenomrzla deroča voda mi na najbolj plitvem mestu sega krepko čez kolena in prav malo manjka, da me ne spodnese. Kljub odličnemu razpoloženju se ne bi veselil plavanja v podivjanem potoku s štiridesetimi kilogrami na hrbtu.

Drugo polovico noči prespim v varnem zavetju votline pod velikim balvanom. Šele prvi žarki dopoldanskega sonca me izvabijo iz puhastih oblaci. Oddirjam pod steno in plezam gor in dol. Ko se nekoliko utrudim, vedno pogosteje posegam po polcah in na grebenih. Precej vzponov je že za menoj, ko se odločim za vrnitev v votlino, na kosilo. Tu me drobna kosmata požeruha plašno opazujeta izpod skale. Poznamo se že od lanskega leta, ko sva ju z Matjažem krstila za Janka in Slavka. Posvetil sem jim pravkar preplezano prvenstveno smer Miško, vendar ju to prav malo zanima. Čakata, da spet odidem iz votline, potem požrešno planeta iz zavetja in v miru pospravita vse drobtinice.

Ko sonce že zahaja, se spet poženem iz votline, tečem po livadah in čez vodo, v polmraku se podim gor in dol po steni Anič Kuka. Na vrhu zadnje smeri ujamem rdečo kroglo, ki počasi tone za obzorjem. Počakam, da se povsem stemni, nato v temi iščem pot domov, v votlino. Okrog polnoči premagam lenobo in si skuham večerjo. Toda, ko požrešno zajamem prvo žlico, vse skupaj polijem in zato tako grozno preklinjam, da se miški ne prikažeta več, čeprav jima vsepovsod po votlini nastavljam slastne skorjice kruha. Morda sta se ustrašili grdih, glasnih besed in čakata, da zaspim. Vendar mi je spanec zdaj čisto odveč. Preveč lepo je brati zanimivo knjigo ob medli svetlobi sveč, ki plapolajo v vetru. Preveč lepo je ležati na tleh votline, gledati v črno skalo nad seboj in poslušati tišino, ki jo izpolnjuje le divji preplet misli...

Sonce naslednjega jutra pričakam visoko nad kanjonom, pod steno Visoke Glavice. Toplota in svetloba mi vlijeta moči in zaženem se v previs zraven Kamniške smeri. Visoko nad tlemi mi zmanjka oprimkov, zato prečim v pravo smer. Komaj jo dosežem, me nenadni sunki burje prikujejo na mesto. Čakam v širokem razkoraku, z nogami v mehkih gumijastih galošah, ki se prisesajo na gladke ploskve navpične zajede. Roke tiščim v ostro poč, gledam v dolino in si želim, da burja čimprej poneha. Počasi se začnem tresti od mraza in napora, veter pa je vse močnejši. Vem, da ne bo kmalu ponehal. Zato čakam le še na preblisk poguma in popolno obvladanje mišic za tistih nekaj trenutkov, ki so potrebni, da se rešim iz težkega položaja. Ko mislim, da sem dočakal, se poženem v gladko ploščo; konice prstov se zažrejo v drobno razpoko. V nekaj gibih surova moč nadomesti sproščenost, potem pa se olajšam najdem na polici, v soncu, ki ožarja poč in zajede po katerih lahko hitim proti vrhu. Hitrost in lahkotnost pa je v čudovitem apnencu Paklenice tako lahko in lepo doseči. Poln novih načrtov se zavihtim čez rob stene in v mislih že hitim pod drugo smer. Toda pozabil sem na kristalno čist zimski dan, na modrino neba in morja, na zasnežena bela pobočja Velebita. Kot da sem pozabil, kako lepo je po končanem vzponu poležavati po gladkih ploščah na vrhu stene, gledati na morje in sanjati o gorah.

Spet je že skoraj večer, ko me premami lepa smer in spet me mrzla burja prikuje na mesto, tokrat le raztežaj pod robom stene. A ko ji za trenutek zmanjka sape, jo ukanim; hitro splezam navpično poč, enega najlepših raztežajev v Paklenici in ko ponovno završi, že mirno občudujem sončni zahod z vrha Visoke Glavice.

Želim si ostati še dolgo časa in kanjonu, vendar slutim, da je nocojšnja noč zadnja to zimo v Paklenici, zato jo skušam kar najgljblje doživeti. V mesečini se sprehajam po

livadah pod Anič Kukom. Strmin v temno steno in znova doživljam nekatere najlepših trenutkov zadnjih let. Čudovite prehode v Albatrosu, težak bivač v previsih smeri El Condor pasa... V nekaj urah se zagrnejo spomini od prvih nerodnih začetniških korakov pred petimi leti v Mosoraški smeri, od zahtevnih prvenstvenih smeri in prostih ponovitev, kjer volja in želje zmagujejo nad slabostmi. Počasi spoznavam, da je preveč lepega za eno samo noč in zaspij z mislijo, da je za en sam tak dan bilo vredno živeti. Naslednje jutro odidem. Odhajam domov, v zasnežene gore preživljam dragocene, toda skopo odmerjene dneve ostanka zimskih počitnic.

BEGUNJŠČICA

Do kolen se udiram v nesprijeti sneg, kopljem in čistim beli poprh z oprimkov. Kot krt počasi rijem po steni navzgor proti ožarjenemu grebenu. Ustavim se pod gladkim kaminom, ki ga z Matjažem minulo zimo nisva mogla preplezati. Tokrat sem odločen, da dam vse od sebe; časa je dovolj in megla zakriva steno pred zoprnimi pogledi iz doline. Kamin se poleti pleza samo s trenjem, sedaj pa zaradi snega, požleda in derez na nogah na tak način plezanja ne morem upati. Poskušam na vse načine, nič mi ni nerodno uporabljati komolcev in kolen, z oklo cepina gvozdim v krušljivi razpoki, dereze zdravajo na gladkih ploščah, da se usipajo šopi isker, primrznjene blazinice mahu in trave mi rabijo namesto oprimkov. Vem, da ne smem pasti, zato napredujem zelo počasi. Žal mi je, da nisem še ostal v Paklenici, toda navsezadnje so le še obupne razmere, kar me spravlja v slabo voljo. Megla se je že razkadila in jasen dan je tako lep, kot je lahko samo pozimi; v sneg in led okovana gora je taka kot zmerom; stara znanka, ki pa z vsakim dnem odkriva nove skrivnosti. Danes sem se moral v svežem snegu za spremembo precej bolj potruditi, da sem priplezal na vrh. Med sestopom se kot kepa valim po strmih žlebu. Snega je tu do pasu, včasih celo do vratu in imenitno je plavati navzdol, skakati po manjših skalnatih stopnjah in pozabljati, kako težko je bilo plezati navzgor.

ČRNI GRABEN

Drobni plaziči drsijo čez pobeljeno steno, ko se pod previsom navezujeva. Odkrijeva, da je Dušan pozabil čelado in kladivo, jaz pa kline, vendar se vseeno odločiva za vzpon. Bolj za šalo kot zares obljubim, da bom tistih nekaj klinov, ki jih imava, tako slabo zabijal, da jih bo lahko izbijal kar s cepinom. Ne slutim še, da bo obljuba izpolnjena, čeprav proti moji volji. Počasi se oddaljujem od varujočega soplezalca, med nama so le še dolgi metri vrvi in zrak, skozi katerega še vedno plapolajo majhni plaziči. Stalni samogovori so mi v utehu, da se ne jezim preveč nad slabimi razmerami in snegom, ki me neprestano zasipa.

Skoraj vsak raztežaj nama postreže s težavami, ki daleč presegajo tisto, kar sva pričakovala in nekajkrat se približajo mejam trenutnih sposobnosti. Kljub precejšnjim zimskim izkušnjam znova spoznavam, kaj lahko sneg, led in mraz naredijo iz četrte stopnje. Najtežje pa naju čaka na koncu v izstopnem raztežaju, kjer se gladke plošče sivo modro bleščijo v ledu in podžledu. Sredi raztežaja, ko je edini varovalni klin daleč pod mano, se pridušam, da rajši plezam poleti najtežje proste ponovitve kot pozimi četrto stopnjo v tako slabih razmerah in varovanju. Vedno večje težave in strah pa mi kmalu zaprejo usta. Na najtežjem mestu se mi izpulji primrznjen oprimek, zaradi sunka zdrzne še noga in komaj utegnem zavpiti nekaj nerazločnega kot izraz presenečenja in napoved padca. Toda nekaj sekund pozneje visim na eni roki na istem mestu, tresem se in čudim, da nisem padel. Desna roka še vedno kot kleščice stiska rešilno bilko, droben rogljič, ki sem ga po naključju otipal, ko sem že omahnil. Ko se spet zberem, se lotim zadnjih metrov raztežaja. Tu plezanje postane igra sreče, živcev in znanja. Prednji zobje derez škrtajo po požledu, tanke ledene krpe na gladki skali se drobijo in pokajo pod mojo težo in drobni oprimki sproti ledenijo pod premrlimi prsti.

Pozno popoldne priplezava na rob stene. Prestani strah in napor izpuhtijo, kot da jih nikoli ni bilo.

PROST DAN

Prost dan se kot srečno naključje nasmehne v sivo ljubljansko enoličnost. Pohitim domov po opremo in nato naprej v gore. Kaj zato, če je dan meglen, če so gore ovite v goste oblake, ki sipajo debele snežinke.

Velika želja po novih samotnih doživetjih in plezanju premaga tesnobno vzdušje oblačnega jutra. Ko sem že visoko nad dolino, utonem v gosti megli in spremljajo me le še vse številnejše snežinke. Na desni, visoko nad seboj, slutim steno. Več kot kilometer je široka in le malo imam upanja, da bom našel smer, ki jo iščem. Megla je tako gosta,

da komaj vidim nekaj metrov pred seboj in skoraj se dotaknem prvih skal, ko ugledam nejasne obrise zasneženih prepadov. Vse se mi zdi tuje, le zavest, da sva s steno stara znanca, me tolaži. Blodim pod njo in iščem vstop. Začetki strmih žlebov, zasnežene plošče in previsi se mi zdijo vsi enaki.

Slutnja me zvabi v navpičen skok, katerega vrh izginja v megli. Visoko nad tlemi odkopljem star klin in se potegnem čez zasnežen previs v strmo snežišče. V pravi smeri sem! Ker sem brez vrvi, ni več poti nazaj in to me navdaja še z večjim zadovoljstvom, tako vsaj ne bom iskal rešitve v umiku. Počasi, previdno se na konicah derez vzpenjam v osrčje stene. Globine pod menoj ne zaznavam več, obstaja le še megla in plavajoče snežinke, nekaj metrov snega in skale, ki ju pogled vsakič utrga iz megle. Strmi žlebovi, navpične podelenele skalne stopnje mi dajejo vse, kar sem pričakoval, užitek pri plezanju, napor, tveganje . . . Le eno mesto mi zmoti ritem vzpenjanja. Tik pod vrhom strmega raztežaja se mi podre snežni balkon, na katerem sem stal, in obvisim nad globino samo na rokah, ki krčevito oklepajo ratišče cepina in kladiva, vendar konici obeh počasi zdrsavata v tankem, krhkem ledu. Le za hip obupano pogledam navzdol v megleno žrelo prepada, nato se vse moči in sreča združijo v borbi proti padcu. Jekleni zobje derez na gladki skali, kolena, prsti, ki grebejo po zasneženih oprimkih, občutek za ravnotežje, nabrušeni ostrini cepina in lednega kladiva. Uspe mi in tresoč se po vsem telesu slonim v strmi snežni ploskvi, in počivam. Potem kot obseden hitim proti vrhu. Manjše skalne skoke pospravljam drugega za drugim, kot črv se plazim skozi velik preduh, zadnje metre do opasti skoraj pretečem in se razposajeno zavihtim čeznjo na greben. Na vrhu sem, okrog mene je le sivo bela zavesa. Vem, da bom še nekajkrat zašel na poti v dolino, vendar bo to le kaplja v morje današnjih doživetij.

DOLGI HRBET

Šibka svetloba mesečine blede ožarja gore nad Jezerskim. Z velikim nahrbtnikom in še večjimi načrti se prebijem proti Češki koči. Pot sem zgrešil že v gozdu in zato se v globokem snegu opotekam od drevesa do drevesa. Daleč na nasprotni strani doline, v steni Babe, zasveti drobna lučka. S Cacem izmenjava nekaj klicev, ki še dolgo odmevajo od temnih sten, nato spet utoneva vsak v svoji samoti.

Drevesa so vse redkejša in mesečina mi lepo nadomešča svetilko, ki je odpovedala pokorščino. Nenadoma se mi zazdi, da sem previsoko zašel, zato se spustim po grapi, polni napanega snega. Komaj se dobro ustavim, že spoznam, da sem mnogo prenizko, saj sem zašel v skalovje pod potjo. Besno se spet zagrizem v strmino in debelo uro traja, da dosežem mesto, odkoder sem se spustil navzdol. Sedaj pa me začenja preganjati občutek, da sem prenizko, zato ves čas silim višje in še le neprehodno skalovje me prepriča, da sem se spet zmotil. Na vso moč napenjam oči, vendar le približno slutim, kje mora biti koča, vidim pa le najbližje obrise ruševja in skal.

Polnoč je že zdavnaj mimo, ko se izkopljem iz labirinta zasneženih skal in ruševja in ugledam globoko pod seboj težko pričakovano podobo zametene kočice. Spoznam, da sem vseskozi hodil previsoko, vendar se ne jezim več, saj sem vseeno dosegel varno prenočišče.

Skozi ozko špranjo med vrati in snežnim zometom se stlačim v zimsko sobo, potem pa ugotovim, da nahrbtnika ne morem spraviti za seboj, ker je prevelik. Zopet se gnetem skozi odprtino v obratni smeri in po dolgotrajnem kopanju mi jo uspe povečati za nekaj centimetrov. Sedaj se poskušam prebiti v sobo z nahrbtnikom na ramenih, vendar se zagozdim med vrata in steno tako, da ne morem ne naprej ne nazaj. Napenjam se kot vol, deske škripljejo, obleka se trga, končno pa se le zvrnem po tleh zimske sobe kakor sem dolg in širok. Kraljevsko udobje volne, puha in debelih odevj me kmalu zaziblje v globoko spanje. Tako globoko je, da se je že zdanilo, ko prvič spet odprem oči. Velika želja po plezanju komaj premaga sladkobno lenobo; glasno vzdihujoč se izkopljem iz toplenga zavetja in se silim s hrano, ki je ponoči zmrznila. Potem postopam okrog kočice, strmim v sveže pobeljena ostenja in razmišljam, kam naj grem. Razmere so mnogo slabše, kot sem pričakoval, in le nerad opustim misel na steno Grintavca ali Dolške škrbine. Odločim se za Nemško smer v steni Dolgega hrbta, ki je koči najbližja, vendar tudi popolnoma zametena z novim snegom.

Smer, ki poleti predstavlja lahкотno, prav nič težko plezanje, mi sedaj pokaže zobe. Začne se s sivim ledenim toboganom, nadaljuje z nekaj navpičnimi pragovi, čez katere visijo zavese krhkega ledu. Strmo snežišče me privede pod najtežje mesto v smeri, gladek kamin, ki pa ga sploh ni videti, saj ga prekriva velika snežna streha. S težavo priplezam do nje in začnem z utrudljivim in nevarnim delom. Prednje zobe derez zagozdim v tanko poč, z levico se držim za oprimek, z desnico pa počasi izpodkopavam streho. S težavo priplezam do nje in začnem z utrudljivim in nevarnim delom. Prednje zobe derez zagozdim v tanko poč, z levico se držim za oprimek, z desnico pa počasi izpodkopavam streho. Večkrat počivam in se vračam na polico pod kamin, na koncu pa mi ostane le še dober kubik velika snežna gmota, ki zapira izhod iz kamina. Z veliko

previdnostjo jo pričnem odkopavati in si želim samo tega, da se ne bi podrla, ker vem, da me bo njena teža skoraj zanesljivo odtrgala od stene in pahnila v globino. Prav to pa se mi kmalu zgodi. Komaj še slišim zamolkel zvok, sled top udarec na čelado in ramena, nogi popustita in zabingljata po zraku, le levica s skrajnim naporom oklepa oprimek, vendar počasi popušča. Na srečo se snežna gmota počasi drobi, s prosto roko se je nekako uspešnem znebiti, še preden levica popusti. Vse odprtine na glavi imam zapolnjene s snegom, zato še precej časa pljuvam in piham zopni sneg. Nad kaminom naletim na še večje težave v odprti steni. Napredujem silno počasi, po centimetrih, saj mi je jasno, da bo vsaka najmanjša napaka usodna. Šele v zgornjem položnejšem delu stene, ko se ostre konice derez in cepina zagrijejo v zdrav led, začnem plezati hitro in sproščeno. Sedaj mi vzpon postane pesem, ki hiti za soncem, k jasnemu nebu. Nikdar ga ne doseže, a doživetje je tako polno, kot bi ga že neštetokrat dosegel.

PLAZOVI

Zimsko jutro najde dva zaspanca v toplem puhu na tleh barake pri spodnji postaji tovarne žičnice na Ledine. Ozračje ves čas pretresa zamolčko grmenje in še vsa krmežljava se čudita, od kdaj toliko reaktivnih letal preletava Jezersko. Ko se zares zbudita, se enemu utrne misel, da to morda sploh niso reaktivci. Ko pa pomolita nosove iz temne barake in vidita debelo plast novega snega, ki je zapadel ponoči in še vedno pridno naletava, skupno ugotovita, da se oglašajo plazovi in ne letala.

Srhljivo mogočno bobnenje se vedno jasneje razlega v jutranjo spokojnost, iz goste megle se leno spuščajo snežinke ob zvokih simfonije plazov. Trdno sva prepričana, da danes ne bova plezala, saj bi bila čista norost zapustiti varno zavetje. Vseeno se odločiva, da greva do zadnjih dreves, kjer bova morebiti lahko opazovala divjanje plazov. Potopiva se v meglo in po globokem snegu prigaziva do vzdolja razoranih melišč pod ostenji Dolgega hrbta in sosednjih gora. Pod zadnjimi bukvami počivava in napeto poslušava zaradi goste megle, pa ne vidiva ničesar. Bobnenje se v kratkih presledkih oglašava na desni, pred nama, včasih pa pristavijo svoj glas še plazovi s pobočji Babe.

Za nekaj trenutkov se siva koprena megle dvigne in ugledava steno in beli oblak, ki zdrsne čeznjo. Zvok, ki sledi, že poznavam. Stena je blizu in zelo si želim vzpona, vendar sem se sprizajnil z zavestjo, da v takem vremenu ne bi tvegala. Želja še vedno kljuva in pravim si samo še malo, nekaj korakov, da se steni vsaj nekoliko približava, če nama je danes že nedosegljiva. Koraki pa se ne ustavijo, iščeva si pot med velikanskimi kepami, ki so jih privalili plazovi mokrega snega med zadnjo odjugo. Megla se včasih dvigne, pokaže se nama stena, njeni vabljivi slapovi modrega ledu, lažni občutek varnosti pa povzroči, da sva že skoraj ravnodušna do množice plazov in plazičev, ki hitijo z vseh strani navzdol. Bližava se votlini pri vstopu. »Še zadnja strmina in na varnem bova,« povem Frenku. Komaj besede dobro izzvenijo, se mi utrga plaz in z vedno večjo hitrostjo me odnaša navzdol. Ko se uspešnem prevaliti na trebuh, z vso silo zasajam oklo cepina v zmrznjeno podlago. Roke v silovitem naporu že skoraj popustijo, ko se ustavim, plazič pa nezadržno odhiti navzdol in se ustavi šele na položnih snežiščih. Frenk stoji ob robu napoke in čaka, da se vrnem. Dobila sva učinkovit opomin. Pohitiva v votlino in si želiva samo še, da bi bila na varnem, v gozdu. Spet se zavedam, kako nejasna je meja med željo in strahom, med pogumom in lahkomišelnostjo. Gora pa mi sedaj ne pusti razmišljati, sredi pogovora obnemiva — po grapi ob najini steni drvi navzdol velikanski bel oblak, z neverjetno hitrostjo plane navzdol, na snežišča, kjer sva hodila pred desetimi minutami. Njegovo divjanje se konča šele v gozdu, kjer se drevesa upogibajo pod silnim pritiskom. Preden spregovoriva prve besede osuplosti, se stemni in čez najino steno, tik ob votlini in čeznjo, završijo nove snežne gmote. Na varnem sva, a tako blizu mogočnega prizora, da se stisneva tesno k steni. Oblaki snežink se dolgo vrtinčijo okrog, potem ko se je plaz že zdavnaj umiril. Še nekaj časa traja, preden si upava pomoliti glavi iz zavetja in pogledati v steno. Modri led se zamolčko lesketa, o novem snegu pa ni ne duha ne sluha. Plaz je postrgal vse, kar ni bilo trdno sprijeto s podlago. Morda so se snežne zaloge izpraznile, se sprašujeva, vendar nisva prepričana. Frenku predlagam, naj me počaka v zavetju, sam pa bom poskusil preplezati načrtovani prvenstveni vzpon. V tako tveganih okoliščinah se najbolje počutim čisto sam, odgovornost za življenje soplezalca je le dodatna in pogosto najtežja obremenitev. Vendar hoče na vsak način z menoj, zato se navezana, raztežaj vsaksebi, istočasno vzpenjava po snežnem žlebu proti prvemu slapu. Tam si urediva stojišče.

Sivomodri led se strmo vzpenja raztežaj visoko, nato se nekoliko položi pod skalnimi previsi. Zaposli me za poldrugo uro. Plezam počasi, ne zaupam krhkemu ledu. Pri vsakem udarcu cepina ali bajle se odkolje velika ledena plošča, šele ko drugič ali tretjič močno zamahnem, se jeklene konice za kak centimeter zagrijejo v ledeno ploskev. Visoko nad stojiščem postane led skoraj navpičen in še bolj krhek. Ob vsakem gibu votlo zadoni, ker je del slapu zaradi odjuge že odstopil od stene, zato se ne znehim zoprnega občutka, da se bo ves slap podrl. Pozabim na vse plazove, na bolečino v utru-

jenih mišicah, po centimetrih se dvigam in vidim samo led, ki se drobi pod cepinom, bajlo in derezami. Tik preden se vrv izteče, se slap položi. Po strmi snežni rampi v zavetju velikih previsov bolj sproščeno napredujeva in šele sedaj opaziva, da se je megla dvignila in so plazovi utihnili.

Zadnji slap je najvišji in najbolj lepe modre barve. Frenk se z vijaki pritrdi k vznožju, sam pa se veselo spoprime z ledeno strmino. Led je boljši kot spodaj, le odjuga ga je načela in potoček, ki žubori v najbolj strmem delu, mi povzroča nove skrbi. V spomin si nehote priključem sliko slapa, ki se je v Angliji zaradi odjuge podrl pod plezalcem. Upam, da bo najin miroval, saj imava pod seboj že dvesto metrov stene.

Nad slapom naju čaka še zadnji raztežaj, ki je največja preizkušnja za živce. Predstavlja ga ozek, globok žleb, iz katerega plazovi po čudnem naključju niso odnesli novega snega. Frenk me varuje v zadnjih metrih ledu na vrhu slapa, sam pa počasi rijem skozi debelo plast kložastega snega. S cepinom mlatim levo in desno, da se dvigajo velike plošče sprijetega snega. Do skrajnosti napet čakam, kdaj se bo odrgalo vse naphano pobočje. Sreča pa naju tudi na koncu ne zapusti in do pasu v snegu prikopljem na rob stene, na planoto, kjer se izpod debele snežne odeje prijazno kaže Češka koča.

Pri sestopu varujeva od drevesa do drevesa in napeto čakava novih plazov. Težki oblaki še vedno lebdiijo nad Dolгим hrbtom in poglabljajo zoprno negotovost. Toda gora ostaja nema.

Napetost popusti šele v dolini, v varnem zavetju gozda. Tu spet uživava v čisto navadnem zimskem dnevu. Ko naju na poti proti Jezerskemu pozdravi prvo sonce današnjega dne, se mi zdi, kot da sploh ne bi moglo biti drugače.

STRME SMUČINE

Na ostrem grebenu lovim ravnotežje kot plesalec na vrvi. Smuči na nahrbtniku opletajo, telovadim z rokami in cepinom, saj mi je pod čast, da bi greben zajahal. Telovadba nad prepadi je prav zabavna, vendar se dobro zavedam, da mora razposajenost ostati v razumnih mejah.

Vse prehitro je konec veselja; prigazim na vrh. Jasen dan je in slepeča svetloba preplavlja zasnežene gore; kljub zimi je pošteno vroče. To je dan, ko lahko pozabim na mraz zasneženih senčnih severnih sten, na plezanje poledenelih počti, zajed, slapov. Dan, ko kaže zima svojo najlepšo podobo; bleščava sonca, ki jemlje vid, globoka modrina neba, zasneženi vrhovi od obzorja do obzorja, sanjarjenje na samotnem vrhu.

Višek doživetja pa šele prihaja. Počasi si pripnem smuči in obotavljajoče napravim prve zavoje po grebenu. Menda ga ni še nihče presmučal. Nad prvo strmo stopnjo se mi odgne smučka, le s precejšnjo mero sreče in strahu se kmalu ustavim, nato spust nadaljujem. Vršni del grebena je poledenel, robniki smuči presunljivo škrtajo in noge se tresejo od napora. Potem pa postaja sneg vse mehkejši in vijuganje postane en sam užitek. Prismučam do skalne stopnje in jo preplezam kar s smučmi na nogah, potem pa se spet poženem navzdol. Pozabim na vse, tudi na to, da ne smem pasti, vijugam po strmeh žlebu, preskočim majhno opast in se znajdem v senčnih strmih vesinah severovzhodnega ostenja. Tu končno malce poključva strah in hitro zavijem nazaj na greben. Pot mi prekriža še zadnja skalna pregrada, robniki smuči se za nekaj minut namesto v sneg zagrizejo v kamnite stope in spet se nadaljuje čudovita vožnja. Toda grebena je vse prehitro konec, ostanejo le še snežišča in pod njimi gozd. Z največjo hitrostjo, ki jo še lahko obvladam, drvim skozi gozd in pazim samo na to, da se ne zaletim v kako drevo.

Bela piramida Vrtače ostaja daleč za menoj, zapuščam jo z mislijo na skorajšnjo vrnitev.

SLOVO

Biti čisto sam, z zavestjo, da kilometre daleč ni drugega človeka. Uživati v noči, ki jo svetli polna luna, uživati na gori, ki se skrivnostno blešči iz noči. Opazovati sebe in čim globlje doživljati dolgo pot. Vse to in še mnogo več sem si spet zaželel; zadnji letošnji zimski vzpon pa je najlepša priložnost.

Sam se v jasnem popoldnevu vpenjam mimo Dolge njive proti grebenu Košute. Prav do državne meje grem, nato zavijem levo in navzgor proti začetku grebena. Ko se znoči, sem na vrhu grebena; močan severni veter in vzhajajoča polna luna me pospremita na dolgo pot.

Noč mineva kot v lepih sanjah, le da so tokrat resnične. Sanje o ostrem grebenu, okrašenem z opastmi, o mesečini, ki komaj daje dovolj svetlobe zaspanim očem, pokrajino pa naredi še bolj skrivnostno in neresnično. Sanje o alpinistu, drobnih piki, izgubljeni sredi belih prostranstev, o temnih prepadih severnih sten, od katerih me loči le korak. Počasi, z užitkom plezam s stolpa na stolp, ves čas se držim grebenskih rezí, s cepinom sekam ledene rože v navpičnih odstavkih, včasih moram oster greben zaradi

teme tudi zajahati. Ob desetih zvečer stojim na vrhu Košutnikovoga turna, stolpi so ostali za menoj, sedaj me čakajo tisoči in tisoči korakov po težkem skorjastem snegu. Pridružijo se mi tihi, nevsiljivi spremljevalci — čreda gamsov, ki sem jim zmotil nočno brezskrbnost. Ves čas hitijo pred menoj, kot bi se mi umikali, nenadoma se obrnejo in stečejo ob meni in izginejo v temni grapi. Njihov tek se mi zdi neresničen kakor vsa noč; zdi se, kot da brez gibov nog z neznansko hitrostjo drsijo navzdol, neslišno, v dolgi koloni pravljličnih prikazni. Vendar niso izginili, spet jih ugledam na sosednji gori, daleč pred seboj. Tam jih presenetim pri počitku, ležim v snegu le nekaj metrov od črede in jih opazujem. Ko me zavohajo, se dvignejo in spet zdrsijo kot na krilih na sosednjo goro. Sam se počasi trudim za njimi, do kolen v snegu se počutim kot polž, ki lovi jato ptic. To noč se jim ne približam več, ves čas so daleč pred menoj, ko napenjam oči, jih vidim le kot komaj opazne pike v mesečini sosednjih vrhov.

Pozno ponoči se pot izteka, utrujen in zaspan dremlem na zadnjem vrhu. Mraz in veter pa me ženeta v dolino, sklenem si privoščiti kratak počitek le še pred zaprtim domom na Kofcah. Tam me skoraj v trenutku premaga spanec in šele uro pozneje me strupeni mraz spet prebudi. Presenečen ugotovim, da sem kot klada ležal na leseni mizi pred kočo, zaspal sem tako hitro, da nisem odložil niti plezalne opreme.

Pot v dolino je mora, ki jo stopnjujejo zaspanost, zoprna svetloba novega dne in želja po počitku. Konča se šele, ko me pogoltne topla postelja.

Zime še ni konec, a v mislih se poslavljam od zasneženih gora. Zadnje doživetje je bilo najlepše in najmočnejše in vem, da bi ga zaman še enkrat iskal v nekaj dneh, kolikor bo še trajala zima.

Opomba: Zapis zajema nekatere vzpone, ki sem jih bil opravil v zimi 1980.

— Paklenica: smer Miška v Anič Kuku (prvenstvena, V/III—IV, 150 m), Kamniška, Polletna smer v Visoki glavici, Centralni kamin v Aniča Kuku in drugi solo vzponi, januar 1980.

— Begunjšica: smer ob zajedi (III+, 450 m, I. ponovitev, I. solo vzpon), smer Zimsko veselje (IV+/II, 150 m, I. zimska ponovitev, solo vzpon, Lenuhova smer, januar 1980.

— Storžič: Črni graben (IV, 400 m, 2. zimski vzpon, Dušan Markič in Iztok Tomazin, februar 1980).

— Veliki vrh: Prontarska smer (V—II—III, 350 m, 3. zimski vzpon, solo vzpon, februar 1980).

— Dolgi hrbet: Nemška smer (II—III, IV, 450 m, I. zimski vzpon, solo vzpon, februar 1980).

— Visoka Vrtača: SV greben (III—/I—II, 300 m, 2. zimski vzpon, solo vzpon, februar 1980) JV greben (I, 500 m, I. smučarski spust, solo).

— Stena pod Češko kočo: smer Simfonija plazov (60—80/35—50 stopinj, 250 m) zimska prvenstvena, Franc Meglič, Iztok Tomazin, marec 1980).

— Košuta: grebensko prečenje Tolsta Košuta—Veliki vrh (13 km, solo vzpon).

SOMA BATO

ZVONE KORENČAN

Iz rahlega dremeža me je zbudila kaplja vode; kanila mi je točno na nos. Kmalu ji je sledila še druga, in čez čas je s stropa najnega bivaka kar pošteno deževalo. Bojč poleg mene se je bolje zavaroval, zato ga »ploha« ni motila. Zunaj je že davno nehalo liti, najin balvan s poševnim stropom pa ima zamudo v odcejanju. Ven in v noč in meglo se mi ne ljubi, zato se za silo zavarujem z bivak vrečo in upam, da bo voda z balvana kmalu otekla.

Globoko pod nama besno hrumi ledeniški Marsjandi in v valovih prinaša spomine. Mesec dni je že, kar smo ob njem prišli v čarobno, zasanjano dolino zgornjega Marsjandija. Kakšno presenečenje, ko smo po sedmih dneh tropske vročine, riževih in koruznih polj spodnjega Marsjandija ter soteske in nalivov srednjega Marsjandija vstopili v smrekove, borove in jelkove gozdove, daleč od monsuma, v pravljlično deželo za Anapurnami.

Dolina nam je pripravila sprejem z gosto preprogo gozdnih jagod, z lepim vremenom in s sneženimi in ledenimi šest in sedemtisočaki na vseh straneh. Portal nad vstopnimi vrati, nad sotesko tvorijo velikanske plošče, 1400 m visoke in okrog tri km široke. Tektonske sile so jih zvile, tako da tvorijo velik kot. Naklona plošč od spodaj nismo mogli